

● **Колішній французький прем'єр**, Гю Молле, лідер французьких соціал-демократів, розпочав друкувати в щоденнику „Ле Популер“ статті на тему достійності чи шкідливості спільної соціал-демократів з комуністами у виборчому фронті.

● **Новим президентом Франції** Гюль Серре, французький соціаліст є сильна тенденція проти союзу з комуністами.

● **В африканській державі** Гамі загострено пресову цензуру після ній-то атентату на її диктатора Кааме Нкрумуха. Пресова політика в тій країні дуже дивна. Наприклад — не подано там ні слова про демонстрацію ганських студентів у Москві проти расизму москалів, бо — за твердженням ганських „соціалістів“ — в „соціалістичних“ країнах „немає“ расової ненависті.

● **63-а конференція Індійської Конгресової партії**, відкрилась в історії тієї партії відкриттям її членів свого гонимого „лінійного“ прем'єр Джавагара. Неру лежав в недалекому від отих партійних нарад будинку з частинним паралічем після легкої м'язової атаки. Неру, учень Магатми Ганді, став після виступа Магатми духовним батьком індійців і фактичним лідером керівної Конгресової партії.

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 - authorized July 31, 1918.

Підписання: На рік — \$12.00; на пів року \$6.25; на три місяці \$3.25. — В Джерсі Сіті і закордоном: — На рік \$14.00; на пів року \$7.50; на три місяці \$4.00. — Для членів У. Н. Асоціації, членів і їхніх родичів — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і монетні ордери виставляти на: "Svoboda".

Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Лекція в Панамі

Протипанамські криваві демонстрації, що сталися в другій половині минулого тижня в Панамській Республіці, вибухли ніби спонтанно, як реакція на нехтування американської середньої школи на території Зони Каналу вивісити поруч американського також панамського прапора. Проте, ця "прапорна справа" була спонтанним іскорюючим, яка впала в бочку пороку, що її планово приготували імпортовані та місцеві комуністи, спритно використовуючи латино-американський націоналізм у кампанії проти "імперіалізму". Досить пригадати, що тільки минулого року з Панами виїхало до Москви і Тавані коло 300 осіб для спеціального вишколу в революційно-підвільній роботі в панамській власті кожного місяця виявляють і палить пересічно 12 тонн комуністичної біблії, імпортованої з Куби.

Систематичне підпорування відносин в Панамі не було тайною для американців. Ось, наприклад, американський посол в Панамі, Джозеф С. Фарленд, наполегливо вимагав, щоб центральні американські власті звернули більшу увагу на ті відносини і старалися протидіяти їм політичними та економічними заходами. Американська преса твердить, що названий дипломат перестерігав, що поступки престижного характеру, як от угода президентів Айсенгавера і Кеннеді на вивішування панамського прапора поруч з американським на території Зони Каналу, та підписування щорічної заплати за "визнання" Панамського каналу, не розв'язують проблеми панамсько-американських відносин.

Ці відносини датуються від перших років цього століття. У листопаді 1903-го року ЗДА підтримали самостійний рух Панами проти Колумбії, в межах якої вона перебувала, визнали суверенність Панами й дістали від неї у безцінне посідання смугу землі 10 миль шириною і 50 миль довжиною — для збудування там Каналу. Цей канал відкрито 15-го січня 1914-го року — чудо техніки, створене у співпраці французьких інженерів і американських капіталів. Канал коштував Америці коло \$400 000 000. У 1913 році ЗДА, крім односторонньої готівкової компенсації у висоті \$10 000 000, почали платити Панамі річного "комірного" по \$250 000. Відтоді ця сума, щораз підвищувалася, дійшла в минулому році близько до двох мільйонів. Бюджет Панамської Республіки, яка має 28 000 квадратних миль і кругло 1 000 000 мешканців, залежить від тих влат ЗДА і від праці, що її мають панамці у Зоні Каналу, яка є під американською адміністрацією і наразі має 520 кв. миль — кругло 36 000 постійних американських мешканців. Панамські робітники дістають платню, однакову з американськими, панамці посилюють своїх дітей до заснованих американськими школами. Але сиріх панамців коле в очі крапкий лад, чистота і вищий життєвий рівень в Зоні Каналу, ніж в решті Панамської території, тим паче, що між Зоною Каналу і Панамською Республікою нема кордонних стовпів ні тим паче, будь-якого кордонного "мору". Хвиля деколонізації, що пішла по світу, й націоналізація Єгиптського Суецкого каналу підвільно націоналізм панамців. Прихід у Кубі до влади Фідела Кастра додав пального до того вогню.

Відповідальні панамські діяти, хоч і мусять рахуватися з настроями вулиці, особливо у зв'язку з близькими виборами, здають собі справу, що перед ними стоїть альтернатива: або жити в згоді із ЗДА, або стати сателітом. Знову ж американська політика повинна в більшій мірі рахуватися з поміркованими прозакідними колами Панами. Проліта у Панамі минулого тижня кров повинна стати лекцією для обох сторін.

Шкідливий дим

10-членний Дорадчий комітет Генерального Лікаря в справі курення і здоров'я, простудювавши тисячі лікарських свідчень та стверджень, прийшов до сподіваного висновку, що курення, зокрема курення папірос, має ризикальний вплив на розвиток ряду загрозливих недуг, передусім недуги пістляка легень, кровоносних судин, серця та ін. Навряд чи з багатьох осіб з тих що курять, і тих, що не курять, які не знали б і не здавали б собі справи з цієї істини. Вони знають її вже давно — від свого лікаря чи від своїх власних грудей, горла або голови. А проте, уживання "курива" в багатьох країнах, зокрема в Америці, з кожним роком збільшується, до чого в невеликій мірі причастіся рафінована реклама. Курення поширилося також на жіноцтво та на молоді, і нині вже нерідко можна бачити підлітків у клубах тютюнового диму.

Висновок Дорадчого комітету, хоч і очікуваний, має велике значення і вартість, дарма що він тільки повторює вже раніше зібрані й відомі факти шкідливого впливу курення на здоров'я людини. Важливий він, зокрема тим, що його вже не можуть ігнорувати численні суспільні організації й групи, які цікавляться суспільним здоров'ям та дають про нього, як також виховні установи, тютюнова промисловість і, головне, сам Уряд.

Сьогодні важко ще передбачити, як виглядатиме акція проти курення, але вона вже зарисовується в численних пресових коментарях та публічних виступах у зв'язку з проголошенням звіту Дорадчого комітету. В цій акції головна увага буде скерована на молоді. Можна передбачити ряд урядових заходів, але найбільше значення матимуть такі виховні заходи.

Боротьба проти курення має два виразні аспекти: припинення або бодай значне обмеження звички курення у тих, що її вже набули, і запобігання цій звичці у тих, що ще не попали в її неволю. В першому випадку не можна очікувати повного успіху негайно. Але він буде. В другому випадку можна мати повний успіх, якщо справі буде приділена відповідна увага.

Немає сумніву, що наша громада повинна включитися в цю акцію. Кожний, хто курить, повинен — якщо не може радикально позбутися цієї звички — щонайменше скоротити курення до мінімуму. Одночасно треба докласти всіх зусиль, щоб "армія курців" не мала поповнення. У цьому ризикальному ролі можуть відіграти школи і молодічі організації. Абстиненція від курення повинна бути в статутах цих організацій.

Колись на західноукраїнських землях під польською окупацією більшість української молоді не вживала тютюну й не пила горілки з патріотичних обов'язку: тютюн і горілка були державним монополієм, отже хто їх купував, той підтримував чужу владу. Дати про власне здоров'я і здоров'я народу належить також до патріотичних обов'язків, і державна влада готова їх обстоювати навіть втратою більйонів доларів прибутку, що їх має з податків від цигарок та тютюну. Боротьба проти того шкідливого, що ним є тютюновий дим, буде успішною, якщо її поведуть водночас державна влада і суспільність, бо й здоров'я народу є їх спільною відповідальністю.

БРАЗИЛІЯ "ДОТОРГУВАЛАСЬ" 3 МОСКВОЮ

Куритиба. — Ще за президента Жуселіно Кубіке не раз у парламенті та в лінійній пресі підносилися голоси, що Бразилія для її економічної незалежності "конче потрібно встановити дипломатичні й торговельні зв'язки з Советським Союзом. Тоді, запевняв дехто в парламенті, з СССР до Бразилії поливають всякі добра заплідарма, і країна вийде з фінансової та економічної кризи, а промисловість та сільське господарство почнуть "бухрливо розвиватися". Однак, Кубіке узяв до уваги застереження компетентних осіб, їхні передбачення, що Бразилія і торговля з СССР нічого не скористає, зате матиме безліч комуністичних агентів, і до самого кінця свого президентства так і не вирішив остаточно справи взаємовідносин з червоною Москвою.

"Надолужити прогалину" взявся його наступник, президент Жанио Квадрос. За короткий час його урядування в країні постала справжня пропаганда психоза доводила тих "величезних користей", які чекають на Бразилію, коли вона встановить безпосередні зв'язки із СССР. І Жанио Квадрос поспішив їх встановити. Він оправдав тим, що для піднесення бразилійської економіки конче потрібна жвава торгівля із Советським Союзом та іншими комуністичними країнами, а через те, що там не існує приватних фірм, слід передусім налагодити дипломатичні зв'язки. При цьому він посилався на приклади Німеччини, ЗДА та Франції, які хоч і мають дипломатичні й торговельні зв'язки з Москвою, а проте їхні демократичні режими не зазнали ніякої шкоди. Забуваючи той президент, що в загалі країнах куди краще, як в Бразилії, організовані та поставлені державні і соціальні життя.

Однак, Жанио Квадрос вік до президентського становища не встиг формально встановити дипломатичних й торговельних відносин із Советським Союзом. Ті відносини розвинулися на всю широчину за президентури Жюна Гуларта. Не могли тутіго відіграти компетентні люди, у тому числі й українці, які твердили, що СССР зацікавлений Бразилією лише в політичній площині.

В Ріо де Жанейро з винятковою поміллю влаштовано "виставку советських досягнень". Та виставка під кожною оглядкою провалилася, бо виробів советської промисловості, до вихвалюваних пропагандою тракторів включно, виявилися низької якості і невідповідними для використання на бразилійських теренах. Лише кілька машин для обробки металів виявилися добрими, але при докладнішому огляданні на них знайшли марки... англійських, шведських та голландських фірм. Однак, провал виставки не зупинив деяких офіційних кіл Бразилії у їх наміганні торгувати з червоною Москвою.

Тож Москва відразу закупила в Бразилії доволі велику кількість капи. Бразилійські торговельні представники в СССР показали кілька родин, які, мовляв, з чаю перейшли на цей продукт і не дахувалися ним. Такий чиний ніби відкривав для Бразилії блискучу перспективу поступово перестати народи СССР з чаю на каву.

Москва почала цікавитися бразилійською ватою, базовою, а далі рижем та кукурудзою. Взаміну за все те обіцяла платити переважно "найкращою в світі" пшеницею та частково картоплею. Щоб підсилити враження користі торговельних зв'язків із СССР, відповідні чинники з міністерства закордонних справ почали ширити в 1962-му році чути, що в червоні того року до Бразилії приїде "сам" Н. Хрущов і привезе з собою "дарунок" \$500 000 000.

Хрущов тоді не приїхав і свого дарунку не привіз. Слідом за тим з'ясувалося, що СССР нічого не заплатив за куплену в Бразилії каву. Не погодившись старої, Бразилія уклала нову торговельну угоду із СССР, уже на 1963-й рік. Ще більше поливало пропаганду бразилійської землі до Советського Союзу, а звідти, переважно через Кубу, посували суди комуністичні агенти, підприєми та заколотники із зброєю, скочиная якої вже навіть виявила подекуди поліція. А за деякий час Москва заявила про свій намір... перепорудувати бразилійську каву чужим країнам. Бо, мовляв, в СССР люди не хочуть її споживати.

Яена річ, що в Бразилії така заява Москви викликала загальне обурення. Тодішній міністер фінансів, дуже лівого напрямку Сантіаго Дантас, навіть провів спеціальне дослідження, після чого оголосив, що у Бразилії нема ніякої рації торгувати із СССР. Уряд в цілому його підтримав. Проте, в Бразилії той черговий раз змінився уряд, і "торгівля" з Москвою продовжувалася.

Червона Москва знахаживала до того, що почала "торгувати" з Бразилією майже так само, як "торгує" вона з Україною та іншими окупованими нею країнами. Практично СССР брав у Бразилії все, що міг, а взаміну давав лише агентів - підприєми. Це змушало, нарешті, довготерпеливий і назавжди досить прихильний до наставлений до Москви уряд вдатися до рішучого заходу. Часилися з 1-го січня 1964-го року вистіли на своїх сторінках спеціальне повідомлення міністерства закордонних справ. Нижче подасмо в перекладі децю з цього повідомлення:

"Через те, що Советський Союз не має пшениці, яку міг би вислати Бразилії, експорт бразилійських продуктів до тієї країни цілковито припинено. Пов'язання імпорту з експортом було вимогою советських чинників, що не мали інших засобів на покриття своїх закупів у Бразилії... Те що сталося тепер у зв'язку з торговельним договором між Бразилією і СССР, підтверджує правильність застережень певних осіб щодо такої "записної" системи сплат за сальдо, яка, як це, зрештою, вже сказав п. Сантіаго Дантас, є фінансуванням Бразилією советської економіки... Отже, торгівля між Бразилією

ПІДСУМНИ ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ СССР І УКРАЇНИ

Розміщення населення в Україні

Интересну картину творить розміщення населення України. Сільське населення України живе в 42 229 селах і сільських населених пунктах, а міське в 1 076 містах або поселеннях міського типу. З цих останніх 189 мають майже як 3 000 населення; 229 — від 3 до 5 тис.; 357 — від 5 до 10 тис.; 161 — від 10 до 20 тис.; 91 — від 20 до 50 тис.; 25 — від 50 до 100 тис.; 19 — від 100 до 500 тис.; і 5 — понад 500 тис. З цього видно, що, за стандартами розвинених західних суспільств, велика більшість міського населення України живе в порівняно малих містах чи містечках. Понад 500 000 жителів мають: Київ — 1.1 млн.; Харків — 934.1 тис.; Донецьк — 699.1 тис.; Одеса — 667.1 тис. і Дніпропетровськ — 660 тис.

сію і СССР входить в стан повного застою, не зважаючи на недовгий оптимізм "націоналістів" (лівиими націоналістами) зуть себе тут прихильники комуністичні — М. К.), які бачили в торговельних зв'язках Бразилії з СССР та в наблизненні Бразилії до соціалістичних країн її емансипацію.

Таке повідомлення, безумовно, не дає погляду легко, враховуючи всю попередню пропаганду, проведену навколо встановлення торговельних та дипломатичних зв'язків із Советами. Ажте треба було офіційно й прилюдно визнати "правильність" застережень певних осіб... А таких осіб було чимало, в тому числі, повторюємо, й українського роду.

На жаль, міністерство закордонних справ в цьому повідомленні нічого не каже, скільки Москва заважала Бразилії за час "пожвавленого торгівлі". А заважала, очевидно, дуже багато, бо інакше не дійшло б до такого "визнання" справи. Цікаві націоналісти, бажаючи довідатися про советську заборгованість, ще на летиці запитали про це посла в СССР Васко Лейтона да Кунья, якого відікляно до Ріо, Васко Лейтон да Кунья відповів, що він з цим питанням докладно не обізнаний, і назвав лише суму "торговельного обігу" Бразилії — СССР, яка в 1963-му році становила ніби \$80 000 000. Про попередні роки він "нічого не знає". До речі, цей самий Васко Лейтон да Кунья свого часу належав до гарячих прихильників встановлення дипломатичних та торговельних зв'язків із СССР.

З наведеного повідомлення також видно динично - шахрайську "систему" розрахунків, нав'язану москвинським провідним бразилійським. За одержувані від Бразилії продукти більшість нічого взаміну не доставляли і нічим свого боргу не гарантували, а тільки "записували" його на рахунок, згідно з давньою москвинською системою "записування кредиту в комін", щоб такий запис згодом зник під шапкою. Тож, замість допомогти зруйнуванню бразилійської економіки, Москва завдала їй ще більшої шкоди.

Далі йдуть такі міста як Львів — 410 тис.; Кривий Ріг — 387.5 тис.; Миколаїв — 357.5 тис.; Горлівка — 292.6 тис.; Луганськ — 274.5 тис.; Миколаїв — 226.2 тис.; Дніпропетровськ — 194.1 тис.; Симферопіль — 188.1 тис. Найвищий відсоток росту за останніх 20 років, значить від 1939 до 1959 року, має населення — 105%; Горлівка — 61%; Донецьк — 50%. Найменше зросло Одеса — 11%; Харків — 12%. Також мало зріс Київ — 30% і Львів — 21%.

Розміщення населення по окремих областях України було таке (в дужках міське населення): Дніпропетровська — 2.7 млн. (з того в містах 1.8 млн. або 70%); Донецька — 4.2 млн. (3.6 млн. або 86%); Запорізька — 1.4 млн. (828 тисяч або 56%); Луганська — 2.4 млн. (1.9 млн. або 79%); Полтавська — 1.6 млн. (483 тис. або 30%); Сумська — 1.5 млн. (484 або 32%); Харківська — 2.5 млн. (1.5 млн. або 62%); Вінницька — 2.1 млн. (363 тис. або 17%); Волинська — 890 тис. (231 тис. або 26%); Житомирська — 1.8 млн. (417 тис. або 26%); Закарпатська — 920 тис. (264 тис. або 29%); Івано-Франківська — 1 млн. (249 тис. або 23%); Київська — без Києва — 1.7 млн. (443 тис. або 26%); Кіровоградська — 1.2 млн. (375 тис. або 31%); Львівська — 2.1 млн. (821 тис. або 39%); Рівненська — 926 тис. (157 тис. або 17%); Тернопільська — 1 млн. (179 тис. або 17%); Хмельницька — 1.6 млн. (304 тис. або 19%); Черкаська — 1.5 млн. (345 тис. або 23%); Чернівецька — 1.5 млн. (349 тис. або 23%); Чернівецька — 774 тис. (203 тис. або 26%); Кримська — 1.2 млн. (775 тис. або 65%); Миколаївська — 1 млн. (400 тис. або 39%); Одеська — 2 млн. (966 тис. або 47%); Херсонська — 824 тис. (332 тис. або 40%).

З цих даних видно, що найбільше міського населення мають такі промислові області як Донецька, Луганська, Дніпропетровська, Кримська, Харківська і Запорізька, значить більше як половину мешканців. Сільське - господарський характер найбільше зберігали Вінницька, Рівненська, Тернопільська і Хмельницька області.

Щодо густоти населення, то найбільше заселеною є Донецька область — 160.8 осіб на квадратний кілометр. Велід за нею йдуть Чернівецька — 96.8 і Луганська — 91.8. Найменшу густоту населення має Херсонська область — 30.4 осіб на кв. км, далі Миколаївська — 40.7; Волинська — 44.5, Кримська — 46.9 і Чернівецька — 49.3. Але в порівнянні з усім СССР або з Росією також ці українські області дуже густо заселені. В той час, коли пересічна густота населення в УССР становить 69.7 мешканця на один кв. км., пересічна густота для СССР становить тільки 9.4, а для РСФСР — 6.9.

В роках 1939 - 1959 поодинокі області України мали таку динаміку росту: найбільший ріст показує Донецька область — від 3.1 млн. до 4.2 млн. населення; Луганська — від 1.8 млн. до 2.4 млн.; Дніпропетровська — від 2.2 до 2.7 млн. Натомість зменшилася кількість населення в Полтавській, Сумській, Вінницькій і в усіх західних областях.

Українці в СССР

Кожного українського читача доведи́ти про підсумки перепису населення в СССР турбує питання, наскільки українці зберігають в Советському Союзі, а зокрема в самій УССР, своє національне обличчя. В умовах офіційно проповідуваної політики "злиття націй" така турбота зовсім оправдана. Що про це кажуть офіційні дані? Погляньмо насамперед на інформацію, що відноситься до цілого СССР, а далі до України.

"Ітоги" перепису населення в цілому СССР кажуть, що на день 15-го січня 1959 року в Советському Союзі жило українців 37 252 930. З цього числа в УССР українців жило 32.1 млн. або 86%. в Російській СФСР 3.3 млн. або 9%, в Казахській ССР — 762 000, в Молдавській ССР — 420 000, в Киргизській ССР — 137 000, в Білоруській ССР 133 000; в Узбекській — 87 000; в Туркменській — 52 000; в Латвійській — 29 000; в Таджикиській ССР — 26 000; а в Азербайджанській ССР — 25 000; в Туркменській ССР — 20 000; в Литовській ССР — 17 000; в Естонській ССР — 15 000. У так званих автономних національних республіках Російської СФРСР українці живуть головню в Башкирії — 83 000, в Копі — 80 000; в Татарській АССР — 16 000; в Жидітській і Хакаській автономних областях по — 14 000; в Чечено-Інгушській АССР — 13 000; в Якутії — 12 000; в Північно-Осетинській АССР — 9 000; в Мордовії — 6 000.

З проголошених давніших інформацій про перепис населення відомо, що не всі 37 252 930 громадян СССР, які записали себе як українці, узагалі українську мову за свою рідну. Отже 4 541 091 українців назвали своєю рідною мовою російську, а 31 275 інші мови, в тому числі білоруську мову — 11 540, а молдавську — 7 274. Таким чином 12.1% українців в Советському Союзі уважають російську мову за свою рідну.

Для порівняння треба сказати, що з усіх 114.1 млн. росіян аж 113.9 млн. уважають російську мову за рідну і тільки 177 000 подали як рідну мову мови інших народів, в тому числі українську — 139 000 росіян. Найбільш подібні в цьому відношенні до росіян грузини, з 2.69 млн. грузинів аж 2.65 млн. уважали грузинську мову за рідну, а російську тільки 34 600. Серед литовців 2.27 млн. уважали за свою рідну мову литовську і тільки 28 700 російську. Подібне становище в азербайджанців, латвін і естонців, децю гірше становище у вірмен. Найгірше у мовно-відношенні представляються в СССР жиди, з 2 287 814 жидів тільки — 487 786 подали жидівську мову як рідну. В той же час 1 733 183 жидів назвали рідною мовою російську, а 24 725 — українську.

У вивченні української мови як рідної з різницею між українськими чоловіками і жінками. З 16.6 млн. українських чоловіків українську мову як рідну декларували 14.3 млн., а російську 2.2 млн. Також 2.2 млн. українських жінок заявили, що їх рідна мова є російська, але водночас 18.3 млн. українських жінок назвали рідною мовою українську. Значить, відсоток українських жінок, що визнають за свою рідну українську мову, є вищим, ніж у чоловіків.

На визнання того, яку мову українці чи українка уважають за рідну, впливало також те, де вони живуть — в місті чи в селі. Підсумки перепису населення кажуть ось що: з 14.5 млн. українців, які живуть у містах, тільки 11.2 назвали українську мову рідною. Для 3.3 млн. українців в містах рідною мовою є російська. Для села ці числа такі: 21.4 млн. — українська мова, 1.2 млн. — російська мова. Найгірше в визнанні української мови як рідної виглядає справа в українських чоловіків у містах: 24% із них вважає за рідну мову російську, тоді як для українських жінок у містах це число становить 20%. У селах інша картина. Там тільки 6.1% українських чоловіків і 4.7% жінок уважають російську мову за рідну. Треба, однак, пам'ятати, що ці дані відносяться до всіх українців, які живуть в цілому Советському Союзі, а не тільки до тих, які живуть в Україні. Там, як побачимо далі, числа кращі.

На те, яку мову українці подавали як рідну, впливав і вік. Українську мову як рідну подали українці в різних вікових групах відсотково так (перша цифра — чоловіки, друга, в дужках — жінки): від 0 до 9 років — 88.4 (88.1); від 10 до 19 років — 87.8 (87.7); від 20 до 29 років — 85.3 (85.9); від 30 до 39 років — 83.9 (83.7); від 40 до 49 років — 83.5 (83.7); від 50 до 59 років — 83.7 (83.7); від 60 до 69 років — 83.7 (83.7); від 70 років і старші — 81.9 (83.2). З цих даних видно, що найменше мовили українців, які подали українську мову як рідну, було в групі від 40 до 49 років життя. Цікаво, що цей відсоток порів'яно багато вищий, ніж тільки у старших чоловіків, але також у малих дітей, які рідну мову декларували їхні батьки. У жінок цей відсоток вищий, як у чоловіків.

Питанням національних відносин в савій УССР займається в наступній статті.

ський — 29 000; в Таджикиській ССР — 26 000; а в Азербайджанській ССР — 25 000; в Туркменській ССР — 20 000; в Литовській ССР — 17 000; в Естонській ССР — 15 000. У так званих автономних національних республіках Російської СФРСР українці живуть головню в Башкирії — 83 000, в Копі — 80 000; в Татарській АССР — 16 000; в Жидітській і Хакаській автономних областях по — 14 000; в Чечено-Інгушській АССР — 13 000; в Якутії — 12 000; в Північно-Осетинській АССР — 9 000; в Мордовії — 6 000.

З проголошених давніших інформацій про перепис населення відомо, що не всі 37 252 930 громадян СССР, які записали себе як українці, узагалі українську мову за свою рідну. Отже 4 541 091 українців назвали своєю рідною мовою російську, а 31 275 інші мови, в тому числі білоруську мову — 11 540, а молдавську — 7 274. Таким чином 12.1% українців в Советському Союзі уважають російську мову за свою рідну.

Для порівняння треба сказати, що з усіх 114.1 млн. росіян аж 113.9 млн. уважають російську мову за рідну і тільки 177 000 подали як рідну мову мови інших народів, в тому числі українську — 139 000 росіян. Найбільш подібні в цьому відношенні до росіян грузини, з 2.69 млн. грузинів аж 2.65 млн. уважали грузинську мову за рідну, а російську тільки 34 600. Серед литовців 2.27 млн. уважали за свою рідну мову литовську і тільки 28 700 російську. Подібне становище в азербайджанців, латвін і естонців, децю гірше становище у вірмен. Найгірше у мовно-відношенні представляються в СССР жиди, з 2 287 814 жидів тільки — 487 786 подали жидівську мову як рідну. В той же час 1 733 183 жидів назвали рідною мовою російську, а 24 725 — українську.

У вивченні української мови як рідної з різницею між українськими чоловіками і жінками. З 16.6 млн. українських чоловіків українську мову як рідну декларували 14.3 млн., а російську 2.2 млн. Також 2.2 млн. українських жінок заявили, що їх рідна мова є російська, але водночас 18.3 млн. українських жінок назвали рідною мовою українську. Значить, відсоток українських жінок, що визнають за свою рідну українську мову, є вищим, ніж у чоловіків.

На визнання того, яку мову українці чи українка уважають за рідну, впливало також те, де вони живуть — в місті чи в селі. Підсумки перепису населення кажуть ось що: з 14.5 млн. українців, які живуть у містах, тільки 11.2 назвали українську мову рідною. Для 3.3 млн. українців в містах рідною мовою є російська. Для села ці числа такі: 21.4 млн. — українська мова, 1.2 млн. — російська мова. Найгірше в визнанні української мови як рідної виглядає справа в українських чоловіків у містах: 24% із них вважає за рідну мову російську, тоді як для українських жінок у містах це число становить 20%. У селах інша картина. Там тільки 6.1% українських чоловіків і 4.7% жінок уважають російську мову за рідну. Треба, однак, пам'ятати, що ці дані відносяться до всіх українців, які живуть в цілому Советському Союзі, а не тільки до тих, які живуть в Україні. Там, як побачимо далі, числа кращі.

На те, яку мову українці подавали як рідну, впливав і вік. Українську мову як рідну подали українці в різних вікових групах відсотково так (перша цифра — чоловіки, друга, в дужках — жінки): від 0 до 9 років — 88.4 (88.1); від 10 до 19 років — 87.8 (87.7); від 20 до 29 років — 85.3 (85.9); від 30 до 39 років — 83.9 (83.7); від 40 до 49 років — 83.5 (83.7); від 50 до 59 років — 83.7 (83.7); від 60 до 69 років — 83.7 (83.7); від 70 років і старші — 81.9 (83.2). З цих даних видно, що найменше мовили українців, які подали українську мову як рідну, було в групі від 40 до 49 років життя. Цікаво, що цей відсоток порів'яно багато вищий, ніж тільки у старших чоловіків, але також у малих дітей, які рідну мову декларували їхні батьки. У жінок цей відсоток вищий, як у чоловіків.

Питанням національних відносин в савій УССР займається в наступній статті.

ОЛЬГА КОБИЛЯНЬСЬКА
(У сторіччя з дня народження письменниці)

— І я хочу туди! — каже менша меча.
— Ні, каже, — ти лишишся тут!
Вона найкраща пірця з гніву, образилася.
— Я також хочу летіти з тобою через море і сісти на ту скалу, що й ти! Я меча, як і ти!
— Та що з того, що меча?

І більшу меву взяла лютістю, і вона збила сердито крильця.
— Нещасна, — каже,

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО У ЧЕСТЕР, Па.

Дітройт (В. Н.). — Цього нічка і Було колись та пісня річну Академію влаштувало в Братство Укр. Січривих Стрільців. — Станція в Дітройті, 3-го листопада в аудиторії католицької школи при вулиці Мек-Дуган. Почалося святкування в суботу 2-го листопада з прекрасною програмою Като. Радио-години, що її переніс о д-р Галіч, ЧСВВ. Вечором того ж дня в церкві Непорочного Зачаття відбувся Молебень оо. Василія за благословення українського народу, з проповіддю і панахидою при спільному хорі. Почесну варту при символічній молитві творили пластуні й сумішні.

Святкову Академію започаткувала п. І. Рещетлович виконавши американський і український гімни на фортеп'яні. Після того відкрив її колишній УССтрілець д-р Петро Біланюк, а доповідь виголосив І. Вілоус. Далі йшла музична і вокальна програма. Відзначився в першу чергу запрошений з Торонта жіночий квартет „Верховина“, який виступив двічі з шістьма піснями: Ф. Колесси — „Болить мене голівка“, Р. Купчинського — „Коли часом, Як стрільці йшли, Накрила Комітету“.

Клавдія Таранова в Українському Музичному Інституті в Нью-Йорку

(Розмова зі співачкою)

До складу викладачів Українського Музичного Інституту в Нью-Йорку ввійшла оперна співачка Клавдія Таранова. — Це студентка, відбуваючи педагогічну практику при консерваторії, — розповідає п. Таранова, — я зрозуміла, наскільки відповідальна й складна діяльність педагога-вокаліста, особливо, коли до класу приходять учні з поведінкою підготовки, що ускладнює педагогічний процес, від різниці його від процесу навчання початківця. Кожному учневі педагог мусить зуміти передати цілий арсенал вокальної техніки, бо без того, замість свідомо керувати своїм голосом, сам співак залежить від нього. Взагалі свідомою частиною праці співака має бути, можливо, вирішення значення, вона збуджує увагу, живить психіку, імпульси, запалює інтуїцію. Та і чисто слухове сприйняття також відіграє велику роль. Тому, найшасливіший випадок буде тоді, коли викладач пояснює учня логікою, логістично, водночас встановлює демонстрацію цілості професійного голосу. Пани Таранова приділяють велику увагу вокальному мистецтву Італії. Засаді великих вчителів співає Този, Гарсії, Лямберті, Еверарді та інші, п. Таранова переносить на український ґрунт, тут в Америці, користуючись зі свого досвіду на потребу своїх учнів. Вона вже виховала в своїй студії кількох співаків і співачок, які отримали працю в професійних оперних та музичних театрах та в телебаченні. П учні брали участь в конкурсах і одержували нагороди. В одній із німецьких рецензій голос п. Таранової охарактеризовано дуже похвально. Тут треба згадати, що перетворення, а то й зворотний голос, найкраще виконується виправленням його постановки. Правильне виховання голосу, засвоєння крапкових сторін італійської крапканто залобігас пошкодження і передчасній втраті голосів.

При класі п. Таранової організовуються лекції для професійних співаків і учасників хорів, студентів майстеркласів, задоволених учнів та початківців.

Інформації та вписи щоденно від 7-ої год. вечора. Телефон: SU 7-5107.

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Кредитової Кооперативи „Самопомін“ в Джерзі Сіті, Н. Дж.

в суботу, дня 25-го січня 1964 року о год. 5-й до пол.

У ДОМІ Т-ВА „САМОПОМІН“ 558 Summit Avenue — Jersey City, N. J.

ЗІ СЛІДУЮЧИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1. Відкриття, привітання, ствердження прагматичності Загальних Зборів;
2. Прийняття порядку дня Загальних Зборів;
3. Відчитання — прийняття протоколу останніх Загальних Зборів;
4. Звіт — Дирекції;
5. Звіт — Кредитової Комісії;
6. Звіт — Пропагандистської Комісії;
7. Звіт — Контрольної Комісії;
8. Дискусія і одобрення праці Заряду Кооперативи;
9. Виплата дивідендів за 1963 рік;
10. Преп'явний бюджет на 1964 рік;
11. Висота коштів утримання Чергових Загальних Зборів;
12. Вибір Заряду Кооперативи на 1964 рік (Дирекція — 5, Кредитова Контрольна Комісія — 3, Проп. Комітет — 3, Пропозиції Номінаційної Комісії);
13. Високі і запити;
14. Закриття Зборів.

Дирекція Фед. Кред. Кооперативи „Самопомін“ в Джерзі Сіті, Н. Дж.

УВАГА! НЮ ТЕЙВЕН, КОНН. УВАГА!
ДО ЧЛЕНІВ Т-ВА „УКРАЇНСКА СІЧ“, 34 ВІДДІЛ УНІОБОВУ ПОВІДОМЛЯМО, що з уваги на смерть бл. п. Антона Маланчука ОБОВ'ЯЗКИ СЕКРЕТАРІА ВІДДІЛУ перебрав тимчасово п. ВАСИЛІЙ ДОБЧАНСЬКИЙ замісцький при 30 IRVING STREET — NEW HAVEN, CONN. Просимо Членів сплачувати до його рук вкладки та звертатися до нього у всіх організаційних справах.

УПРАВА ВІДДІЛУ

ТУСМ в поклоні Лесі Українки у Філадельфії

Вшановуючи пам'ять 50-літньої смерті великої української поетеси Лесі Українки, Осердок Діяльності Товариства Української Студентської Молоді ім. М. Міхновського (ТУСМ) влаштував Академічний Вечір, присвячений її творчості.

Вечір відбувся 17 листопада 1963 р. о год. 7 вечором в приміщенні Української Громади при 23 і Брані, при повній залі і на високому рівні.

Ціль вечора була зобразити творчість української поетеси. У програму входили: Відкриття — Роман Циган, голова ТУСМ-у, Філадельфія; сольовий Лесі Круголі при знаменитим фортеп'яновим акомпаніменті Зенона Вонторського. Вона відповідала гарно до слів Лесі Українки дві пісні: „Хотіла б я пісню стати“, та „Ретіте, думи“.

Зенон Вонторський виступив із фортеп'яновим сольом та із вмілою й доброю технікою виконав Фоменка — „Лірична поема“ та Альбінуса „Легенду“. Доповідь по мистецтву.

Інавгураційний Вечір Осередку Діяльності ТУСМ-у в Шикаго

3-го листопада о год. 7:30 веч. розпочався Загальним Зборам Інавгураційний Вечір осередку праці ТУСМ-у в Шикаго. Голова, Павло Надзкевич, привітав присутніх, зокрема мгра. Шогтріна, який прийшов до нас з Урбани, і виставив список на вибір президії зборів, подаючи О. Сячкова на голову, Романа Міхальченця на секретаря, список одобрено.

По виборі президії почалися звіти уступаючої управи, звіт Н. Грода зі З'їзду ТУСМ-у, О. Сячкова з Конгресу СУСТ-у, Б. Сячкова з Конгресу ЮНСА, і на закінчення звіт Контрольної Комісії, після якого уділено абсолютну рішучість уступаючій Управі. Склад нової Управи О. Д. ТУСМ-у в Шикаго наступний: голова — Мирослав Куляс, заступник — Роман Міхальченко, секретар — Іля Гікава, скарбник — Ігор Скубик, культурно-освітній референт — Орест Гриневич, референт зовнішніх зв'язків — Йосиф Грод, пресовий референт — Олена Сячкова, контрольна комісія: Павло Надзкевич (голова), Олександр Сидоренко і Павло Крутич (члени), товариський суд — Стефа Василенко (голова), Богдан Сячків і Уляна Гула (члени), вільні члени Управи — А. Мельниченко і Оля Лашківська.

Другу частину розпочав мгр. Шогтрін накреслюючи план праці на майбутнє. Наполегливо ціль повинен бути внутрішній ріст, напружена праця над самим собою у виборних наукових ділянках, які вестимуть до глибокого пізнання України і української проблематики. Виявом цієї праці мають бути доповіді, які ми будемо виголосити не тільки в нашому колі, але й на сходах відкритих для загальної публіки, а по-

Відбулася Студійна Конференція ТУСМ-у

Минулого 1963 року минуло 80 літ з дня народження д-ра Дмитра Донцова, визначного українського політичного теоретика, літературного критика, ідеолога українського націоналізму, та українського історіософа. З 3-го нагоди в суботу 16-го листопада 1963 р. в Нью-Йорку місцевий Осередок ТУСМ-у спільно з головною Управою влаштували дві цікаві імпрези.

Перша, це студійна конференція, присвячена творчості Ювілята, таким 4-ом темам: Філософія основ націоналізму Д. Донцова, українська національна політика, теорія українського аристократизму, та український традиціоналізм. Ці теми були розроблені й відчитані членами ТУСМ-у: А. Бедрий, М. Сячків, К. Сячків і В. Бузак. Всі чотири доповіді своїми відчитачами виказали на те, що вплив творчості д-ра Донцова на розвиток ідеології українського націоналізму, української політичної думки, та ідеї української провідної еліти в останньому півстолітті був великий. Конференцію відкриває огоруд Лариса Ганущак, голова Осередку, а далі йшли дебати конференції і дискусію керував Зенон Крайчик.

Другою цікавою імпрезою того дня був літературний вечір, присвячений поетам і

Успіхи нашої молоді

Петро Славиник, народжений 4-го січня 1936 р. в Західній Україні, син Володимира і Марії з Лозанських, синук Михайла Лозанського, учасника наших Визвольних Змагань, а тепер активний член управи Відділу ОБВУА в Нью-Йорку, прийшов до ЗДА зі своєю батьками в 1951 році з Німеччини, де відбув п'ятирічну службу, а потім свою службу в ЗДА у Вашингтоні, одержавши диплом інженера-електрика.

В ЗДА відбув п'ятирічну військову службу і осудив рангу другого лейтенанта і після приписаних іспитів і справ-іменовано його в р. 1962 першим лейтенантом в резерві. Працює тепер як інженер в Нью-Йорку.

Вісті з Пластової Станції Нью-Йорк

27 жовтня 1963 р. в Пластовій доміві при 142 — 2 Ave. відбулися 15-ті з черги Загальні Збори Пластової Станції в Нью-Йорку. Присутність членів, ма жаль, не була чисельна, хоч погода сприяла. Предсідником Зборів був п. сен. А. Миланчик, а секретарями — ст. пл. Марта Коляцо та ст. пл. Д. Соболта.

Збори були підготовані, звітування короткі, змістовні дали перегляд праці за минулий 1962 і 1963 роки. Найбільше уваги присвячено виконавчим справам молоді: участі в таборах та співпраді з батьками. У всіх звітах на тиск класово на брак відповідного приміщення, в котрому могла б правильно відбуватися пластова праця, головна для новачків, яке склалося тільки по суботам, домішка за гігієною, і новачків щораз менше може користати зі сходи, приготування їхніми виконавцями.

Голова Пластиряту на Америку інж. Р. Баранський дав короткий перегляд як поступу справе купівля Пластового Дому. На пропозицію комісії мавши Загальні Збори одноголосно вибрали новий провід Пластової Станції в такому складі:

Станційний — п. сен. Тарас Триш, і заступник — п. сен. Михайло Юзєнів, з Курєня „Чота Крилатих“, П заступник — п. сен. Павло Дорожницький, писар — ст. пл. Марта Коляцо з Курєня „Чорном Хвилі“, кошований — ст. пл. Ярослав Василькевич (Чота Крилатих), заст. кошований — п. сен. Михайло Вілоус (Чота Крилатих), кошова — ст. пл. Марія Осієська (Чорном Хвилі), скарбник — п. сен. Богдан Ракочий (Червона Калина), господар — п. пл. Давид Сячків, референт спорту — ст. пл. Тамара Скоробогата (Чорном Хвилі) і ст. пл. М. Стинський (Чота Крилатих), бібліотекар — ст. пл. Богдана Нагірна (Ті що греблі рууть), референт таборів — ст. пл. Евгений „Титла“ (Червона Калина), хронікар — ст. пл. Роман Купчинський (Чорноморець). До Проводу Станції також входила голова Комітету купівля П. Дому інж. Р. Баранський та голова Гуртка Пластиряту інж. Б. Соболта.

Станційна Рада: голова — ст. пл. Володимир Корнага (Лісові Чорти), заст. голови

— ст. пл. Володимир Свинтух (Чота Крилатих), членів: ст. пл. Віра Лашків, (Ті що греблі рууть), ст. пл. Степан Турчан (Чота Крилатих).

Станційний п. сен. Тарас Триш підкреслював Зборів за домірля та начеркнув план праці, підкреслюючи жертвенність його співробітників та терені П. Станції.

Збори закінчено співом Пластового гімну.

3-го листопада 1963 р. у великій залі Народного Дому відбувся святковий Апель з нагоди Листопадового З'їзду. У виступаючих лавах уважко слухали святочного наказу зібраних усіх улад Пласту (367 членів). Новачків, юнацтво, старше пластуство, сеньйорів та численні батьки і гості. Святковий наказ відчитала ст. пл. Уляна Стекура та словами перенесла слухачів думками в пам'ятний день 1-го листопада 1918 року, коли то на Львівському Ратуші повівав сипно-жовтий прапор — символ вільної незалежної Укр. Держави. Витак слідувала мистецька програма, яку виконали новачки, юнаки та юначки. Зворушливо звучали слова листопадових віршів Романа Купчинського, Лесі Хрипавої та Меркасенка, переплітались стрілецькими піснями.

Листопадовий монтаж укладу Лесі Хрипавої у виконавці юначок П-ого Курєня ім. Л. Українки, мелодекламація 30-го Курєня ім. С. Галечко та декламація 18-го Курєня ім. О. Пчілки закінчили мистецьку частину.

Віттак були заяви вступу, підвищення ступенів, перехід з новачків до юнацтва під проводом двох сестричок гніздових ст. пл. Дозі Турчан і ст. пл. Давид Сячків. Зворушливим моментом свята була присяга великої кількості юначок і юнаків, які з повагою повторили слова пластової присяги, поклавши руку на національний прапор. Присягою проводив ст. пл. В. Свинтух. — Відтак перехід з юнацтва до старшого пластуства, проголошення призначення за працю в Станції, особливо за виховну працю. На залі була присутня велика кількість батьків і гостей, які з задоволенням оплескували кожну точку програми.

С. Г.

Норотні вісті

● Кипрський президент архієпископ Макаріос заперечив, навіть 6 турецьких журналістів мали спільну свободу релігії і не могли правдиво поділяти вісто про грецько-турецькі бої на Кипрі. Макаріос твердить, що турецькі журналісти могли безперешкоди ходити до кожного турецького уряду і депешувати чи телефонувати, куди хотіли і що хотіли. Завдя Макаріосу була наслідком скандалу, яку турецькі журналісти зголосили до міжнародного Пресового Інституту у Женеві.

● Президент Гали Квасня Крумаг, на якого в четвер минулого тижня було вчинено стріляв один його політичний противник, був вже чотириразово предметом атаків, діючи кидано в його бік бомбу, раз кинено ружну гранату, раз відкинуто під його дим димоміт. Багато людей згинувло в тих атаках, але він завжди виходив ціло, що приписували „Возможу Провидінню, за наслідками якого він урятував себе і тому прагне по — диктаторськи“.

● Нікіта Хрущев приїздив до Альжирського президента Ахмедов Бен Беллі в новорічному шарунку турбомоторний літак типу „Ломоносов 18“. Бен Белла у товаристві свого військового міністра Хуарі Бумеджени напровадив чотирьох літаків негально, перелетівши ним понад містом Альжиром. Жест Хру-

Домо з праці ЮСУМА в Йонкері

Стараним „ма териского кружка при Осередку СУМА, 1 грудня 1963 р. відбулася у власній доміції, дітях костюмика Маскарадою „а б де не наїмає, хон властива назва була „Оносумська маскарада“. Ця рідка, потрібна, дітям імпреза, була, втримана на неосумському рівні.

Спи, забави, казки, такі як: „Пілово рідка“, „Пісирі пори року“, „Пісирі квіти, метелики, бджолики і великі і маленькі сотворили, які так знайомили підогтованим п. Н. Курєня, п. Керєню і п. С. Зварич, ли шатися на домі в пам'яті нашої дітвори.

Членство ЮСУМА в Йонкері з кожним днем несебно зростає, а ради виконавців не збільшуються, тому, Виконавча Рада при Осередку, яку очолює учителька школи св. Михайла, п. М. Кірич, рішуче відмовляється старших юнаків і юначок „да будучих виконавців“. На курс, який почався 22 листопада, записалися 16 юнаків і юначок у віці між 16-17 роками. Якби всі вони атрималися до кінця курсу, який буде тривати до 6 місяців, то Йонкері мав би задовільне ядро виконавців.

Студентський курток суміш-середньосхилинний і анпих ший організується і їх зазначення буде влаштування дискусійних вечорів, конкурсів зі знання української, спортивних змагань та розважкових імпрез. Студенти займатимуться писаним літературою і спростовано до „Вашингтон Пост“, який виступив проти будівлі пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Один такий лист, який написав старший юнак, Я. Івасюк і в ім'я юнацтва нашого „Осереду“ звучав як слідую:

„Ми, молоді американці українського походження, вважаємо, що газета „Вашингтон Пост“ є в руках некаліфікованих редакторів, коли пише, що Шевченко був комуністом, що є мало знайомі серед американців, і що у Вашингтоні не повинно бути для нього статуї“.

Літературно-мистецький кружок „Мистецький Клуб“

Літературно-мистецький кружок „Мистецький Клуб“ по 17-го січня відбудеться доповідь — рецензія Олександра Зівиного Червоношарпівського Моріса Веста „Чарівна балка“. Початок о год. 8-й вечора.

3 глибоким смутком повідомляємо, що дня 11-го січня 1964 року упокоївся в Бозі у Філадельфії, Па. на 84-му році життя, заслужено Найславнішим Таймми наша Найдорожча

ДРУЖИНА, МАМА, ТЕЩА, БАБУНІ І СЕСТРА

Олена Марія з Васевичів ТЕРШАКОВЕЦЬ

Панахида в віторок, 14-го січня 1964 р. о год. 8-й веч. в похоронному заведенні пани Кредитор при Норт 25-й вул. і Брані у Філадельфії, Па. „Похорон в середу, 15-го січня 1964 р. о год. 8-й ранку з похоронного заведення до церкви св. Ніколая, відтак на цвинтар Факс Чейс“.

Горем прибиті:

МИХАЙЛО — чоловік
ЮРІЙ, СТЕФАНІЯ, АНДРІЙ, МАРІЯ — діти
МИРОСЛАВА і ТЕТЬЯНА — невістки
д-р ЮРІЙ БЕРЕЖНИЦЬКИЙ — зять
ІВАСЬ, ОЛЕНКА, ЮРІЙ — внуки
АНДРІЙЧИК — внучка
СТАНІСЛАВ ВАСЕВИЧ — брат з Родиною.

Ділямося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що дня 23-го грудня 1963 року померла по важкій хворобі в домі старішні під зарядом сестер Законниць у Мрозіві, Броцлав, Польща, наша Найдорожча

МАМА і БАБУНІ

Бл. п. АНТОНІНА ТУЗЯК

народжена 8-го травня 1882 року в Рудні коло Львова, Україна.

Горем прибиті

ДОНЬКА, ЗЯТЬ і ВНУКИ

ЧОМУ нонному треба негайно забезпечитись новою АКЦИДЕНТОВОЮ ГРАМОТОЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ? **БО ВОНА ДАС** Вам і Вашим рідним **ВИСОКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:** від \$5,000 до \$10,000 у випадку смерті чи каліцтва внаслідок аварії вдома, в дорозі чи при праці, за незначальною депешу оплати 85 центів до \$150 місячно!

ВІДЛІТАЮТЬ ЖУРАВЛІ...

(Посмертна згадка про сл. п. Михайла Гавдя)

У кінці вересня м. р. відпроваджено в Шинкаго на вічний спочинок скромного, але величезно заслуженого українського патріота, що віддав усі сили для України і для свого народу сл. п. Михайла Гавдя.

М. Гавдя народився 8-го липня 1891 року в с. Селиськах Перемишльського повіту. У молодому віці він вніхав до Німеччини, де працював аж до покликання його до війська. Прослужив у війську 12 років, в яких 6 років відбув в австрійській армії кінної артилерії, дослужившись до ранги десатника.

А як тільки прийшла перша нагода послужити Україні, Покійний з італійського фронту, без належного відпочинку, негайно і без надуми зголосився до української війська, де й повин службу аж до останніх днів, коли українське військо змушене були відійти на еміграцію.

У знаменні листопадові дні 1918 року рідне село Покійного Селиська поставило до розпорядження українського військового командування свою сотню в кількості 128 стрільців. Одного з цих сотні командував десатник Михайло Гавдя. Ця сотня брала участь у здобутті Перемишля з боку Мехиці.

У той час був такий звичай, що кожне село доставляло свою бойову силу, а Селиська поставили найчисленнішу бойову одиницю. У Селиській сотні був також о. Бол. Масселко, тепер співробітник у Гарторді, Коня, а тоді скорострільний виступ, інж. Степан Куропас, інж. замешкалий в Шинкаго, інж. Василь Котик, що нині мешкає біля Філадельфії.

Під час окупації ген. Галлера ця сотня стримувала разом з групою 8-ї Самбірської бригади польський наступ, щоб дати змогу відійти своїм обозам. Тому яскраве змогло відступити в Україну, бо їм шлях перерізали руками, а довелось їм разом з запланими іншими українськими розбитими формами в силі 1000 людей через Долину, Болехів, Перемишль і Осмолоду перейти на Чехо-Словацьку, де й зложили зброю в місц. Волове, на Закарпатській Україні.

ПРАЦЯ
HELP WANTED FEMALE

ОПЕРАТОРКИ
Досвід при сукачках. Цілість одику; добра платня, постійна праця. Присми умовини.
A. J. M.
720 E. 239 St. Bronx, N. Y.
(Street Level) Tel: FA 4-9646

ПРАЦЯ
HELP WANTED MALE

БЕЧІРНИЙ ПОРТЕР
"Part Time" — мусить бути горюжним.
Голоситесь:
15 Moore Street Kim. 307
New York City Элз. S. Ferry

ДЕНТИСТИЧНИЙ ТЕХНІК
Досвід, фахівець до карбування і моделю в відділі містків. Першопочатковий працівник. Постійна праця, приємні умовини, нагода підвищення.
LE 9-9511

БІЗНЕС ОПОРТУНІТІ
BUTCHER STORE
IN OZONE PARK, L. I.
Повне влаштування, модерне. Продаж з витратою, ідеальне для подружжя або родини. Ціна на скорий продаж. Огляньте, щоб оцінити.
Tel: VI 8-1264

DRY CLEANING
WESTCHESTER. Надзвичайна можливість, треба облянути. \$800 тижнево, можна побільшити. Торгується готівкою. Ціна на скорий продаж. Огляньте. Ці- нить \$23,000. Спіншть.
Власник 914 TE 4-5429

Найкращий подарунок

на УРОДИНИ
на ІМЕННИНІ

— ЦЕ —
ШЕВЧЕНКОВІ ДУМИ І ПІСНІ
SHEVCHENKO'S THOUGHTS AND LYRICS
ДВОВИДНЕ ВИДАННЯ:
поетів в українському оригіналі на парастах сторонах,
а на перах — в англійському перекладі.
Гарний формат, на доброту паперу, доль — 111.
ЦІНА: в твердій оправі — дол. 1.50
в м'якій оправі — дол. 1.00
Замовляти слати:
"SVOBODA", 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J. 07303

БАГАТО ІЛЮСТРОВАНА КНИГА

Олексій Повстенка
КАТЕДРА СВ. СОФІЇ У КІЄВІ
Видання УВАН
В 366 ілюстраціях показано мистецьку велич кате-
дри св. Софії, її архітектуру, мозаїку, фрески
і всю оздобу.
В тексті відкрито історію Катедрі від початку
до наших часів.
Книга великого альбомного формату, 472 ст.
на найкращому крейдовому папері — текста ан-
глійською й українською мовами.
Ціна \$12.50.
Замовляти:
"SVOBODA", 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J. 07303

УВАН і сторіччя Канади

27-29 жовтня відбулася в Вінніпегу триденна нарада в справі відзначення 100-річчя Канади в 1967 р. В нараді взяли активну участь вінніпегські українці. В склад організації комітету входили пані Ольга Войченко, як голова рестраційного відділу й організації. Доїжджаючи з Оттави в організаційному Ко- мітеті брав участь теж сенатор П. Юзик. На нарадах ак- тивно виступали — ред Сир- ник як офіційний представник Комітету Українців Канади, пані М. Дима від Ліги Кат. Жінок та проф. Яр. Рудниць- кий, президент Ук. райської Вільної Академії Наук — УВ- АН та Української Наукової Ради в Канаді. На заключно- му зібранні 29 жовтня серед інших проєктів проф. Руд-ницький зголосив від УВАН такі проєкти: а) в ділянці біб-ліографії — опрацювання ре-спективної бібліографії украї-нських друку в Канаді за рр. 1895-1965 та бібліографії до українсько-канадських біб-ліографій; б) в ділянці істо-рії — коротка хронологія ка-тандійської історії з включен-ням дат і історії українців у Канаді та опрацювання істо-рії одного з найстаріших ук-раїнських поселень у Канаді (з 1880-их років) т. зв. Шаш-кевичівської ділянки — Пойнт-Дуглас у Вінніпегу; в) в ді-лянці літератури — англійсь-кий та французький перекла-ди поеми "Канада" дра М. І. Мандрики.

Перший виклад проф. Б. Рубчака в УВАН

3-го листопада в великій залі Українського Народного Академічного викладу проф. Б. Рубчака, викладача славісти-ки в Манітоскому універси-теті. Зібрання відкрив діючий Президент УВАН д-р М. І. Мандрика, покликуючи пані д-р Марину Рудницьку для представлення доповіді. Пані Рудницька коротко й влучно характеризувала пре-зентацію актора й науковця, підкреслюючи його творчі здібності й висловлюючи свою радість з того, що "українсь-ке культурно-наукове життя Вінніпегу збагатилось новою цінною одиницею". Професор Рубчак прочитав глибоко оп-рацьований доповідь про поета Богдана І. Антоновича, зосере-джуючи свою увагу на тема-тиці його творчості. Він дав тонку аналіз тематичних мо-тивів і філософічного світог-ляду Антоновича, цитуючи влучно підібрані твори поета. Доповідь викликала серед присутніх велике зацікавлен-ня, чого доказом була жива дискусія та запити після за-кінчення її. На бажання пре-зидента й присутніх проф. Яр. Рудницький подав декілька цитатів і невідомих моментів із життя Б. І. Антоновича з яким він дружив у Львові в часі своїх студій в роках 1929 по 1937.

До перебування пані І. Борисової в Канаді

В часі свого перебування в столиці українців Канади пані І. Борисова, сестра Лесі Українки, виявила велике за-цікавлення науковими спра-вами й забажала відвідати Манітоский університет. 29 жовтня 1963 в товаристві про-фес. Яр. Рудницького й пані М. Роговської (господині п. Борисової на час перебуван-ня в Вінніпегу) вона провела популюцію в Манітоскому університеті, відвідала Депар-тамент Славістики, оглянула Колегію св. Андрея та про-мовляла до студентів вечір-нього курсу українознавства (вчителі місцевих шкіл) в уні-верситеті під керівництвом пані

(Б. Бу.)

Арізонські свята та будні

Вже минуло пару місяців, як помісимо в українській пресі останню інформацію статтю про щоденне життя Української Громади в Арізоні. Цебо будні та святкові дні, які бують значно рідше, але вони є єдиною вітхою і ціллію життя для національ-но-свідомої частини Укр. Гро-мади. Про ці дві теми я маю намір в цій статті налісати.

Українська громадськість міста Фінікс в останній час відчула похвалу діяль-ності громадських організа-цій, наслідком чого влашто-вано сльдуцію Академії: Чет-верту Річичню трагічної смер-ти Степана Бендері, 30-ліття штучного голоду на Україні. Листопадове Свято та Пана-хиди у всіх Укр. Церквах, присвячені цим Академії, а також відправлено Панахиду покійному І. Вагрюмову. Всі Святоці Академії були влаштовані з ініціатири різ-них організацій і всі вони бу-ли додатним фактором жит-тя Укр. Громади. Основою цих Академії було нагадати всім нам про те, що це не-вільно ніколи нікому забува-ти, це про найжорстокішого ворога нації, який продовжує нищити нашу націю.

Всі ми знаємо суть цих тра-гічних подій, які шпанують українські організації і на які всі свідомі українці прихот-дять, щоб ще раз собі нага-дати, щоб ніколи не забути про ті жертви нації в бороть-бі за волю проти комуністич-ної Москви.

Іх ціллію є нап'ятувати во-рога нації за ті злочини пе-ред вільним світом, викорис-товуючи для цього англомов-ну пресу. Добрим явищем є нас в Арізоні є те, що в цих академіях беруть участь все більше і більше укр. діти та молодь, які в своїй більшості родилися на чужині, бо вони є ті, що переймуть цю нескін-чену боротьбу від своїх ба-тьків і продовжуватимуть її до побідного кінця. Хай Бог їм помагає, на них наша надія.

А. В.

СЛОВНИК
Англо-Український Словник — 50,000 слів
і дивиз, 792 стор. в опрв — М. Л.
Подвезко
Замовляти:
"SVOBODA", 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J. 07303

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВІЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша лужча громада, Ваша установа! Мисліть про це, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важ-ливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язковою, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходьте усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місцеві збори обов'язково з'являйтесь своїми власними і вкладовими книжками, вирішуйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На місцевих зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовлялись від обов'язків урядовця, якщо Вам так обов'язки повірять члени. На збори приходьте точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбуються збори:

СУБОТА, 18-го СІЧНЯ 1964 р.

НЮ ЙОРК. Н. П. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 117 Відд. в год. 6-й веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 E. 7th St. Вплачування вкладок від год. 5:30. — Управа.

ЕЛІЗАБЕТ. Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 234 Відд. в год. 7:30 веч. в УНДомі. В програмі: звіти Управи, вибір нової управи на 1964 рік та інші справи. Проситись членів прийти на збори. — І. Іванчик, секр.

БЕТЛЕГЕМ. Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 234 Відд. в год. 7:30 веч. в церковній залі. На порядку дня: звіти Управи за 1963 рік та інші справи. Проситись членів взяти участь. — Д. Мушастий, секр.

РАЙНФІELD. Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 372 Відд. в год. 6:30 веч. в 17-й гал. 210 Чорч вул. На порядку дня: звіти урядовця, Контр. Комісії і вибір управи на 1964 рік. Якщо в означеному кворумі, то збори відбуються на годину пізніше без огляду на кіль-кість присутніх. — С. Дубей, секр. Ю. Ярема, фін. секр. І. Головак, касир, П. Шило, рек. секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. С. Петлюри 189-422 Відд. в год. 7-й веч. в до-мі при 5020 Олд Йорк Роуд у Північній Філадельфії. На по-рядку дня: звіти Управи та вибір нової управи на 1964 рік. Проситись прийти на збори та вклати членські вклади. — В. Осідач, секр. Т. Тешук, секр.

ПАТЕРСОН. Н. Дж. Загальні Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 64 Відд. в 7-й год. веч. в домі п. Винницького, 482 Main St. Проситись членство вирішити свої загалі вклади. По зборах буде перекуса-ти. — Лопушняк, секр.

НЕДІЛЯ, 19-го СІЧНЯ 1964 р.

CLEVELAND, Ohio. Місячні збори С-ва Прес. Марії 112 Відд. після 2-ї і 3-ї Служби Божих в церковній залі св. ап. Петра і Павла. Того ж дня Відділ матиме Річні Загальні збори. — Анна Шимчук, секр.

ВЕСТ ІСТОН. Н. Дж. Річні збори Т-ва ім. С. Конавського 438 Відд. в год. 2-й по пол. В. Франт, секр. Ст. Терлицький, касир, Ст. Терлицький, мол. секр.

РОЧЕСТЕР. Н. Дж. Збори Б-ва св. Йосафата 217 Відд. в 2-й год. по пол. в церковній залі при Сант Сеціл Партисон вул. ч. 59-69. На порядку дня: звіти з фінансовий і Кон-трольної Комісії та записан-ня урядовця Відділу на 1964 рік. — В. Колдінський, секр.

ГУДСОН. Н. Дж. Річні збори Б-ва св. Арх. Михайла 476 Відд. в 12-й год. дня в церковній залі при Сант Сеціл Партисон вул. ч. 59-69. На порядку дня: звіти управи на 1963 р. та вибір управи на 1964 рік. Член-ство проситись прийти, а за-леглих з вкладками, виріши-ти свої загалі. — Управа.

СКРЕНТОН. Н. Дж. Річні збори Т-ва "Над Збручу" 280 Відд. в год. 3 по пол. 440 Wyon-ling Ave. На порядку дня: вибір управи на 1964 рік. Про-ситись членство взяти участь. — Управа.

ГЕММОНД. Н. Дж. Річні збори Б-ва св. І. Христителя 107-й Відд. в год. 2:30 по пол. в цер-ковній залі, 7035 Columbia Ave. Присутність всіх членів є обов'язковою. — Управа.

ШИНКАГО — Падень, Ілл. Річні збори Т-ва Укр. Амер. Слн-ність 35 Відд. в год. 3-й по пол. у УНС домі, 1915 West 51st St. На порядку дня: звіти Управи і Контр. Комісії та вибір нової управи на 1964 рік. — В. Подольск, секр. В. Во-нич, секр.

ГЕМТРЕМК. Міш. Річні збори Т-ва Згода 20-й Відд. в год. 1-й по пол. в церковній залі. Вкладки пересилати до секретаря: М. П. Отрок, R. D. 2, Cranbury, N. J. — Управа.

НЮАРК. Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорноморська Січ 414 Відд. в год. 7:30 веч. в Січо-вий зал. Вкладки пересилати до секретаря: М. П. Отрок, R. D. 2, Cranbury, N. J. — Управа.

ПАСЕНК. Н. Дж. Річні збори Т-ва ім. І. Франка 97 Відд. в год. 2-й по пол. в церковній залі, 47 Говт Аве. На порядку дня: вибір управи на 1964 рік. — М. Табачук.

СКРЕНТОН. Н. Дж. Річні загальні збори Б-ва св. Марії 123 Відд. в год. 2-й по пол. в залі па-рафілі св. Михайла, 141 Howell St. & N. Main Ave. На по-рядку дня: звіти Управи, вибір нової управи на 1964 рік та інші справи. — І. Голік, секр.

МІЛВЛІ, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запорізька Січ 347 Відд. в год. 1-й по пол. в залі де-звичайно. На порядку нарад: звіт Контр. Комісії за мину-лий рік та вибір нової управи Відділу на 1964 рік. Просит-ся прийти на збори. — С. Па-тен, предс. С. Чопик, касир, Гр. Тимцій, секр.

ARNOLD, Pa. Річні збори Відділу 296 відбуються 19-го січня ц. р. На порядку нарад: вибір управи на 1964 рік. — П. Лобур, секр.

ST. JOSEPH, Mo. Річні збори Т-ва Запорізька Січ 355 Відд. в год. 2-й по пол. в церковній залі. — Управа.

ROM, N. H. Місячні Річні збори Т-ва ім. Михайла 121 Відд. в год. 1-й по пол. залі УНДомі. На порядку нарад: звіт урядовця, Контр. Комісії і вибір нової управи на 1964 рік. Проситись вирішити свої за-легли вклади. — В. Кобіто, предс. В. Чуйко, кас., О. Гадз, секр.

МАГОНАН СІТІ, Pa. Річні збори Т-ва Запорізька Січ 347 Відд. в год. 1-й по пол. в УНДомі. На порядку нарад: звіт урядовця, Контр. Комісії і вибір нової управи на 1964 рік. Проситись членство ви-рішити загалі вклади. — Н. Батіг, предс. М. Тихонен-вич, касир, М. Гентош, секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 83 Відд. від год. 12:30-3 по пол. в Укр. Горж. Клубі, 847 N. Франклін вул. Проситись річ-них платинки прийти і вклати належні вклади. — Р. Карвінчик, предс. С. Гавриш, секр.

НЮ ГЕЙВЕН. Конн. Річні збори Т-ва ім. през. Волошина, 414 Відд. в год. 12:15 (після останньої Служби Божої) в церковній залі, 567 Джордж вул. Проситись вирішити всі свої загалі вклади до Відділу. — Управа.

БОФАЛО. Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая 127 Відд. в год. 11:30 рано в церковній залі. Філдоре і Онейда вул. Новий уряд на 1964 рік: І. Бу-ла, предс. А. Корбин, заст. і орган. у Відділі та округі, — М. Гаранус, фін. секр. П. Га-ранус, касир, М. Левіцький, рек. секр. Д. Дранка, пом. рек. секр. Управа збиратиме вклади кожної неділі та по-глядувати відділові справи в тому самому часі і місці, як подано вище. — Управа.

БІДЖПОРТ. Конн. Річні збори Т-ва Українська Січ 59-й Відд. в год. 2-й по пол. в УН-Домі під ч. 500 Галлет вул. На порядку дня: Звіт Кон-тр. Комісії на друге півріччя, ви-бір нової управи на 1964 рік, організування членів до То-варства у УНСОюзу. — Управа.

ШИНКАГО, Ілл. Річні Загальні Збори Б-ва св. о. Миколая 106 Відд. в год. 1-й по пол. при 841-43 Норт Вестерн Еве. Пе-ред зборами від год. 11-1-ої буде побір вкладок. На по-рядку дня: Звіти Управи за м. р. Контр. Комісії, вибір нової управи на 1964 рік і інші справи. Довжучих членів прося-мо вирішувати вклади за м. р. Вкладки мусять бути за-плачені до 25-го кожного мі-сяця. А. Іванок, предс. Г. Даньків, фін. секр. М. Попіль, касир.

ПОНКЕРС. Н. Дж. Річні збори Т-ва Подільська Січ 8 Відд. в год. 2-й по пол. в залі церкви св. Михайла. На порядку на-рад: вибір управи на 1964 рік та призначення нових членів. П. Гарасимів, предс. В. Мандія, секр.

МЕНВІЛ. Н. Дж. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 349 Відд. в год. 2-й по пол. в УН-Домі в Раритан. Н. Дж. Про-ситесь членів явитися на час, а уваги на вибір нової управи. — І. Тіда, секр.

Віддаючи замінь доньку
Подбайте про відповідне забезпечення
П майбутнього чоловіка в
Українському Народному Союзі.
Без господарського забезпечення не-має тривалого щастя родини.
Справне забезпечен-ня починається від \$5,000

ШЕДЕВРИ СВІТОВОЇ ПОЕЗІЇ українською мовою:
СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ ПОЕТИ ЗАХОДУ
60 перекладів з поезії римської, італійської, французької, англійської, американської, німецької і польської.
Книжка має 138 сторінок у переплеті з золотими витисками.
ЦІНА — 3.00 дол.
Замовляти:
в кінтарні "СВОБОДА" й інших кінтарнях.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в БРОУК, БРООКЛІН, NEW YORK і ОКОЛИЦІХ.
Контрольована температура.
Модерна калілля до ужитку ДАГОМ.

Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel: OR 4-2555

ЛІТВІН & ЛІТВІН
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга ШИРА і ЧЕСНА.
Our Services Are Available Anywhere In New Jersey.
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
IRVINGTON, N. J.
ESsex 5-5555

THEODORE WOLININ, Inc.
Директор
Похоронного Заслуження
123 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. (9)
Tel: GR 5-1437
СОЛІДНА ОБСЛУГА.

ТАРЗАН, ч. 5170. Пастка повна риби!
— Це є проста, але успіш-на пастка, — сказав Тарзан. — Рибка зможе заплити, але не зможе втекти.
— Спостерігай тепер, як я кладу її в те місце, де вода пливе поміж каміннями...
— І ось вже є! — зашпанив із радості хлопець, коли пан джунглів підніс вгору і три-юмфом пастку, що була пов-на риби!

